

ЯК КОШТОВНОСТІ, ЯК НЕПОКОРА

Нова та Кора ніколи не бачили мезартімів, але знали про них усе. Усі знали. Знали про їхню шкіру. «Блакитна, як сапфіри», — казала Нова, хоча сапфірів вони теж ніколи не бачили. «Блакитна, як льодовики», — казала Кора. От їх вони бачили постійно. Знали, що мезартіми — значить «служителі», але ці Служителі незвичайні. Вони солдати-чаклуни імперії. Могли літати, або дихати вогнем, або читати думки, або перетворюватися на тіні й назад. Вони з'являлись і зникали крізь розтини в небі. Могли й зцілювати, і змінювати подобу, і розчинятись у повітрі. Мали дар війни й несосвітенну силу, а ще могли передбачити, як ти помреш. Не все одразу, звісно, але щось одне — і вони не обирали, що саме. Дари були *всередині* них, як і всередині кожного, й чекали свого часу (як жарини чекають повітря), коли їм тільки пощастить, коли поталанить — і їх оберуть.

Як обрала матір Нови та Кори цього дня шістнадцять років тому, коли мезартіми востаннє з'являлись на Рієві.

Дівчата були ще малятками, тож не пам'ятали, як небом плинув металевий летючий корабель блакитношкірих Служителів, як не пам'ятали вони й матері, бо Служителі забрали її та зробили однією зі своїх, і більше вона ніколи не поверталася.

Мати надсилала їм листи з Акки, імперського міста, де, як вона писала, люди не лише білі чи блакитні, а всіх кольорів, і палац із богометалу пливе у повітрі, рухаючись із місця на місце.

«Мої любі, — було написано в останньому листі, який надійшов вісім років тому. — Мене відправляють Назовні. Не знаю, коли повернусь, але ви на той час точно вже станете дорослими жінками. Дбайте одна про одну заради мене й завжди пам'ятайте, хай там що вам казатимуть: я обрала б вас, якби вони дозволили мені обирати. Я обрала б вас».

Взимку на Рієві гріли на вогнищі камені, щоб уночі ховати під спальні хутра, хоча вони швидко вистигали й під ребрами було твердо, коли прокидаєшся. Що ж, оті чотири слова були як ці нагріті камені, тільки не втрачали тепла й не лишали синців на тілі, отож Нова та Кора повсюди носили їх із собою. Або, можливо, носили радше як коштовності. Як непокору. «Хтось любить нас», — променіло на обличчях, коли дівчата зиркали на Скойе чи відмовлялися плазувати перед батьком. Так небагато: листи замість матері, а тепер вони мали саму пам'ять про листи, бо Скойе «випадково» кинула їх у вогонь — але також мали одна одну. Нова та Кора: товаришки, спільниці. Сестри. Неподільні, як рядки в куплеті, що втратили б значення без контексту. Їхні імена з тим самим успіхом могли становити єдине — Новатакора — аж так зрідка

їх промовляли окремо, а коли таки промовляли, звучало незавершено, наче половинки мушлі, розтуленої та розірваної надвое. Одна для одної були рівночасно як людина і як місце. Не потребували магії, щоб читати думки одна одної, — вистачало й позирків, а їхні надії були як близнючки, хай навіть самі дівчата не такі. Вони стояли пліч-о-пліч, разом гартуючись до майбутнього. Хай до чого їх змусить життя, хай які негаразди віститиме, вони знають, що є одна в одній.

А тоді мезартіми повернулися.

Нова перша їх побачила. Була на березі й щойно випро-сталася відкинути волосся з очей. Мусила зробити це передпліччям, бо в одній руці тримала багор, а в другій — ніж для білування. Пальці зігнулися навколо тих знарядь як пазурі, уся була в кривавому місиві аж по лікті. Відчула липкість напівзасохлої крові на чолі, коли провела по шкірі рукою. Тоді щось блимнуло в небі, і Нова зиркнула подивитися, що там.

— Коро, — покликала вона.

Кора не чула. Її обличчя, теж заляпане кров'ю, зблідло й задубіло від зусилля. Ніж ходив сюди й туди, але очі були порожні, наче думками вона сховалася у приємнішому місці, де не треба займатися такою бридотою. Перед сестрами лежала наполовину оббілована туша ууля. Берег був усіяний десятками таких туш, що над ними височіли такі самі згорблені, як і дівчата, інші силуети. Кров і жир просочували навколишній пісок. Кружляли кіри, змагаючись за рештки, а мілина кишіла шпичастими рибами та дзьобатими акулами, яких вабив цей

нудотний солонуватий сморід. Сьогодні День забою — найпаскудніший у році на Рієві, принаймні для жінок і дівчат. Чоловіки та хлопці його обожнювали. Вони розмахували не баграми й ножами, а списками. Забивали уулів, відрубували їм бивні, щоб навирізати з них трофеї, а решту лишали лежати на місці. Оброблення туш було жіночою справою, хоча потребувало більше сили й витривалості, ніж сам Забій. «А сильні в нас жінки», — хизувалися чоловіки, стовбичачи на мисі, де їм не муляли сморід і мушва. Але ж *справді* сильні — але ще до трему виснажені від потуг, і похмурі, і обляпані всіма тими гидотними рідинами, що витікали з мертвечини. І зне-нацька Нова краєм ока помітила блищик.

— Коро, — знову покликала вона, і цього разу сестра підвела голову й простежила за її поглядом у небо.

І хоча Нова дивилася просто на нього, та не могла втя-мити, що воно таке, поки Кора теж не побачила. Щойно сестрин погляд упав туди, обох пройняло нестямною.

Летючий корабель.

Корабель у небі означав мезартімів.

А мезартіми означали...

Втечу. Втечу від криги, уулів та важкої праці. Від тираниї Скоїє та батькової байдужості, а останнім часом — ще халепа — і від чоловіків. Цьогоріч сільські чоловіки стали спинятися, проходячи повз них, і переводили погляд із Кори на Нову та з Нової на Кору, немов обирали, котру курку зарубати. Корі сімнадцять, Нові шістнадцять. Батько міг видати дочок заміж, коли забажає. Єдина причина, чому досі цього не зробив: Скоїє, їхня мачуха, не дуже хотіла втрачати особистих рабинь. Вони виконували більшість роботи та ще й пильнували ватагу

малих зведених братів. Але Скойе не могла тримати їх вічно. Дівчат заведено не залишати собі, а вручати як подарунки, а точніше продавати як худобу, про те на Рієві знав кожен батько пригожої доньки. А Нова та Кора доволі гарненькі, зі світлим, ніби льон, волоссям і сьй-ними карими очима. Мали тендітні зап'ястки, що таїли їхню міць, і стегна, які зрештою складно приховати, дарма що шари уулевих шкур загадково скрадали дівочі фігури. Їхніх вигинів незабаром стане, щоб зігрівати комусь спальні хутра, до того ж дівчат знали як старанних працелюбок. До Глибокозим'я, коли западуть темні місяці, вони вже, поза всяким сумнівом, будуть дружинами й житимуть із тими, хто зробить їхньому батькові найвигіднішу пропозицію, проте більше не разом.

І суть не тільки в тому, що їх розлучать чи що вони не воліють бути дружинами. Найгіршим буде втратити брехню.

Яку брехню?

«Це не наше життя».

Скільки себе пам'ятали, вони завжди казали собі це — словами й без слів. Уміли так поглянути одна на одну, з певною глибиною, що й промовляти не треба. Коли справи йшли найгірше — під час Забою, коли за тушею була туша, або коли Скойе давала їм ляпасів, або коли харчі закінчувалися раніше, ніж зима, — дівчата тримали вогник цієї брехні поміж собою. «Це не наше життя. Пам'ятаймо. Нам тут не місце. Мезартіми повернуться та оберуть нас. Це не наше справжнє життя». Хоч як погано велося, ця брехня давала дівчатам силу рухатися вперед. Якби замість двох дівчат була тільки одна, брехня давно згасла б, як вогник над свічкою, яку затуляє лише

одна рука. Але їх двоє, і між собою вони її плекали, віддзеркалювали одна в одній та позичали одна в одної — її, надію, що вони ніколи не будуть самотні й зломлені.

Ночами перешіптувалися про те, які матимуть дари. Сестри були певні, що стануть могутніми, як мати. Їм судилося бути серед солдатів-чаклунів, а не дружин-трудвиць чи доньок-рабинь, і їх заберуть до Акки тренуватися перед битвами й носити богометал на шкірі, а коли настане час, вони теж вирушать Назовні — вгору, крізь розтин у небі, щоб стати героїнками імперії, блакитними, як сапфіри та льодовики, і прекрасними, як зірки.

Утім роки спливали, а мезартіми все не з'являлися, і брехня розтягувалася, дедалі тоншала, і коли вони шукали одна в одній надію, натомість почали знаходити страх. А якщо оце таки і є їхнє життя?

Щороку напередодні Глибокозим'я Нова та Кора видиралися закрижанілою стежкою на кряж, аби на мить зловити сонце, бо знали, що весь наступний місяць його вже не побачать. Що ж, утратити свою брехню їм відчувалося як утратити сонце — та не на місяць, а назавжди.

Тож поява того летючого корабля в небі... наче повернення світла.

Нова захоплено вигукнула. Кора розсміялася — з почуттям радості та визволення... і зі звинуваченням.

— Сьогодні? — запитала вона в корабля в небі. Ясний звук її сміху колами задзвенів понад берегом. — Серйозно?

— А минулого тижня ви не могли прилетіти? — спитала Нова, закинувши голову, і в її голосі оживали такі самі радість та визволення й така сама нотка різкості.

Вони просмерділи потом і кров'ю, волосся позлипалося, а очі розчервонілися від сопуха кишок та газів, і мезартіми з'явилися саме *зараз*? Уздовж берега, посеред вихолощених шкур тварюк, що лежали наполовину оббіловані, та хмар кусливих мух, інші жінки теж підвели погляди. Ножі заклакли. Посеред притупленої Забоєм порожняви зароджувався трепет, поки корабель підлітав ближче. Він був змайстрований з яскраво-блакитного богометалу й віддзеркалював сестрам в очі засліпливе сонце.

Мезартіумові кораблі формуються через розум їх капітанів, і цей був у подобі шершня. Крила його гладенькі, як леза ножів, голова завужена, як овал, з двома величезними сферами на місці очей. Комахоподібне тіло складалося з грудей та черевця, перетиснутих талією. Він мав навіть жало. Корабель пролетів над людьми, цілячись на мис, і зник з виду за кам'янистим схилом, що захищав селище від вітру.

У Нови та Кори закалатали серця. Вони гиготіли й захоплено тряслися від нервів, побожності, надії та визнання своєї правоти. З розмаху позасовували свої багри та ножі в уулеву тушу, вони знали: щойно розімкнуть пальці на зношених руків'ях інструментів, то більше ніколи не повернуться їх підібрати.

«Це не наше життя».

— Що це ви двоє задумали? — спитала Скойє, коли дівчата почвалали з мису до берега.

Вони не звернули уваги на неї, падаючи навколінки в крижану мілину та черпаючи воду, щоб лити собі на голову. Море було рожеве, ще й цяточки жиру та хрящів колівалися в шумовині прибою, але однаково воно чистіше

за них. Обидві терли собі шкіру й волосся, а тоді терли шкіру й волосся одна одній, пильнуючи, щоб не зайти надто глибоко, де борсалися акули й шпичасті риби.

— Повертайтеся до роботи, ви двоє, — буркнула Скойє. — Ще не час закінчувати.

Вони недовіриливо витріщилися на неї.

— Мезартіми тут, — сказала Кора з теплом і зачудуванням у голосі. — Нас випробують.

— Ні, поки не закінчите з оцим уулем.

— Сама його закінчуй, — сказала Нова. — Тебе їм бачити не треба.

Обличчя у Скойє зробилося кислим. Вона не звикла, щоб до неї огризалися, а це було не просто пащекування. Це було презирство. Скойє випробували шістнадцять років тому, і дівчата знали, який у неї дар. Усіх на Рієві випробовували, oprіч малюків, а обрали лише одну: Нйоку, їхню матір. Нйока мала дар разючої сили — *буквально* разючої. Вона могла пускати ударні хвилі — в землю й у повітря. Вона струсонула селище, коли сила вперше пробудилася, і спричинила лавину, яка знесла стежку до позабаваних шахт. Дар Скойє технічно теж був бойовим, але такої низької сили, що здавався жартом. Вона могла створити відчуття, що тебе колють голками, — принаймні на короткий час випробування. Тільки Обраним дозволяли лишити свій дар і тільки на службі імперії. А решті доводилося згасати до нормальності: недостойними, безсилимими, блідими.

Роздратована, Скойє занесла руку дати Нові ляпаса, але Кора перехопила зап'ясток. Нічого не сказала. Лише похитала головою. Скойє відсмикнула руку, приголомшена так само, як і розлютована. Дівчатам завжди вдавалося